

VI. THEATRUM.

Magyar Játékszin.

Theatrumi kesztyű. Én a' lovag századbeli dámákat kesztyűsen festve nem igen láttam: akkor a' kesztyű a' leventáknak bajvívásra szállító jelök volt: ők azt nem kezök elpuhítására, vagy hideg és meleg ellen védeésre huzták-fel; hanem ujjaiknak és kezök fejének védelmére, az ütések kiállítására. A' közelebb mult feszes, és ultrázott században kezdtek mondani: „Sandalia et chirothecae sunt honestatis ergo“ (a' saruk és kesztyűk becsületére válnak az embernek); mintha a' becsület vagy szerénység karjainknak és lábainknak végén csüggne. Ezen hamis elvből szinpadjainkon már annyira divatoz a' kesztyűzött kéz, és fényes csizma vagy saru, hogy dáma, kisasszony, szobaleány, szolgáló, koros ugy mint fiatal, akár mellyik századbeli legyen is, kesztyűbe dugja ujjacskájit, kivevén azon esetet, ha hogy azokon féltutzat brillian-tos gyűrűt fitogtathat. Ezen kesztyűsködésben szint' olly nagy, sőt még nagyobb a' férjfiak dühe. Láttam grófnét a' palotában kesztyű nélkül: ellenben inasa, lovásza, hajdúja mind bőrözött kézzel, és fényesre kent lábcsővel fetrengett parancsoló asszonya körül. Szeretném okát tudni; miért? *)

Az idealis darabokban, caricaturákban, hol sem idő, sem hely, sem valódi festés nincs, az efféle kontraszt elnézhető; de az ollyakban, mellyekben a' század, a' hely, körülmény, állomány, character pontosan meg vannak határozva, ott a' színészt önkény szerint öltöztetni nem lehet, nem illik, nem szabad: illyen féle darab pedig Frigyesi Elek is. **)

B.

Budán Nov. 28-kán Nagy József ur jutalom-játéka „Hedervári Czecczilia“ (Katona József munkája) szép de nem felesleges számú hallgatóság előtt adatott. Páholy kevés volt elfoglalva. Ezen darabnak némelly gyengébb oldalairól p. o. a' sok haza-szeretet és magyar lelkesedés említése, Ujlaki (Bartha ur) characterének olly hirtelen elváltozása és ellágyulása, András királynak (Barany ur) igen nagy leereszkedése felől a' pártos Ujlaki iránt, kit kétszer meg is csókol 's a' t. szállni nem akarunk. Elég legyen említenünk, hogy a' játék szorgalommal 's diszes öltözetekkel adatott. Bartha ur mai szerepében igazi helyén volt, 's midőn a' megvívott bástyáról lezuhant, kitapsoltatott. Kántorné asszonynak (Czecczilia) mai elő-

*) Talán mivel ez csinosabbnak tartott, vagy a' tiszta grófné mocskos, undorodást gerjesztő kezekkel, piszkos lábbelivel nem akarta maga körül cselédjeit látni.

A' szerk. jegyz.

**) Igaz, hogy a' színészek nem mindig, 's nem minden helyzetben szükséges a' kesztyű: de az is igaz, hogy nagyobb városi színházakban a' dámák olly szerepeknél is kesztyűt viselnek, mellyekben hajdankori 's még kesztyűt nem viselt személyeket képeznek, mivel illőbb 's csinosabb.

A' szerk. jegyz.

adása egyike volt jelesebb műveinek, és az előhivatásra méltán érdemesítettett; csak fijának Aladárnak (Fáncsyur) viszontlátásakor az anyai örömmek nagyobb kitörését kívántuk volna általa tükröztetni. Szentpéteriné asszonyban (Olivia) ismét kevesse több tüzet ohajtottunk. Nagyur Drágyt szorgalmasan játszá. Megyeri ur (Palóczi) dicsereget érdemel, hogy a társaságnak javát, a mutatóványok nagyobbtökélyét szíven viselven, mai csekély szerepéből magát vissza nem vonta. — Hedervár ostromakor hogy ágyuztak, 's a katonák puskákból lőttek, ítéletünk szerint tévedés lehetett. Mert a dolog 3-dik Andráskirály alatt történt, ki már 1301-ben meghalt: a puskapor, puskák és ágyúk pedig csak a 14-dik század közepén kezdtek használni háborúban az európai nyugotbeliek által; a 13-dik században tehát Magyarok nehezen éltek puskaporral, bár ennek némi korábbi nyomára a keleti világrészekben találhatni is. — Berekeszték a mai előadást több csinos ábrázolatok Kisfaludy Sándor Somló című regéjéből, melyek után Telepi ur szorgalmas diszmesterünk kitapsoltatott. — Szépek ugyan magokban tekintve a néma ábrázolatok, de úgy véljük, hogy azoknak a budai színpadon olly gyakori előfordulásuk talán felesleges is, 's némi kisvárosiságra mutat. A pesti 's külföldi nagyobb színházakban ollyanok igen-igen ritkán adatnak, és csak akkor, ha valamely rövid játékot pótolni akarnak. A budai színházban 6-7 számig egymásra következő ábrázolatot annyival is inkább sokallunk, mivel azoknak előadása többnyire fél órába sőt három fertályba is kerül; mi okozza, hogy a pesti közönség 9 óra helyett csak 10 órakor érhet haza Budáról; pedig most hetedfélkor kezdődnek a színészeti mutatóványok, és a Pestieknek már 6 órakor meg kell indulniok. — Az olly ábrázolatok a költséget is szaporítják, mitől a színészek még most óvatnáknak magokat; de azt is szemügyre vegyék, hogy a néma ábrázolatok, ha gyakrabban adatnak, elvesztik érdeküket. — Nov. 30-án Szapári Péter adatott. A czimszerepet Tóth István a kecskeméti társaságnak volt, jövendőre pedig a budainak új felvett tagja, legelső felléptere választá, 's a tömve volt színházi hallgatóság tetészetét bőven aratta. Hallottuk őt már a múlt nyáron a pesti színházban, midőn a Kecskemétre utazó Komlóssy ur társasága abban két mutatóványt adott. Tóth ur kétségtelenül a legjobb magyar színészek egyike; kedvező külseje, tiszta ugyan de nem nagyon erős szava, illő kézmozgásai ajálják őt. Ha mind ezekkel több hanglejtést (modulatio) párosít, vagy is a beszéd kívánatához, indulatokhoz képpes szavainak menetelét jobban változtatja; ha a hosszabb szókknak végső két tagjait hirtelen nem ejti, 's így azokat érthetőbbé teszi; ha hős szerepeiben nem feszes hanem természetesebb declamatiót követ; egy szóval, ha jeles Megyerink remek játszás-módját igyekszik magáévá tenni, bizonyos lehet, hogy ő is nem sokára a színművészet első fokára jutand. Mai dicséretes játékát első felléptekor tapsolás, a darab után előhivatás jutalmazá. — Kántoriné assz. (Ilka) férjével első találkozását Budán kitünő érzékenységgel adá; vajha ő is jeles actiójival több hangváltoztatást 's érzékenységet, feszetlen beszédet párosítana; mert ez okozza, hogy ő a komoly szerepben mindenkori egyforma, 's így nem mondhatni felőle, hogy ő minden szerepnek más caractert képes adni. Bartha ur a durva Hamsabégnak valódi helyét lelta, 's a sok tapsot meg is érdemlé. Szentpéteriné assz. (Zulima) valamint máskor, ugyan ma is, azt sejteték velünk, hogy érzékeny szerepek adására nincsen hajlandósága, de mind az ő, mind Barthané asszonnynak (Azora) igen csinos török öltözete említést érdemel. — Nevelék az egésznek diszt Megyeri (Batthyány), Fáncsy. (Beleznay), Barany (Forgács) urak. Hogy Beleznay, első felléptekor sisakját le nem

vette, holott a' többiek mind fedetlen fővel udvaroltak Szaparynak, semmi tekintetből se lehet menteni. Ilka és Hamsa játék végén kihivatták. K á t a i.

VII. S Z É P M Ű.

„Nemzeti ABC Szalay Imre nyelv-tudománya szerint. Ön terve szerint írta Tauber Károly Imre a' pesti kir. nemzeti fő iskolában szép írás tanítója.“ — Ezen szorgalmas, és különös szépírói tehetséggel felruházott művész nem csak több írásbeli 's közre bocsátott példányaiban, mellyek közt a' nem régiben egy velin ivre írt gyönyörű 15 sorai (mellyeknek mindenike más magyar és német betűkkel diszeskedik) kitünőbbek, bizonyítá-be ritka ügyességét, de leginkább koronázza művészi tehetségét az említett nemzeti abc, melly remek a' maga nemében. Nagy regal iven tűnnek itt szembe a' több rendbeli apró 's nagy betűk; de különös figyelemre méltó rajta a' csak három fővonásba mesterségesen össze huzott kis magyar a b c néhány felső és alsó lábón három ovállal, mellyben a' b d p r és z kétszer is látható. Különös érdeket szereznek pedig az egésznek a' két oldalon álló csupa magyar koronákból és czimerekből egybefűzött gyönyörű nagy betűk, mellyek már a' váczai utzában Domian szabónak czimzábláján csudáltattak, melly hasonlag Tauber ur munkája. Ő készitette többnyire a' most Pesten olly nagy divatba jött szép bolti czimzáblákat, mellyek mind meg annyi bizonyágai ritka jelességű művészetének, mellyet mind inkább nagyobb tökélyi fokra emelni törekszik, és így nem ok nélkül nyer-meg a' pesti fő iskolában a' szép írás tanítói hivatalt. Ki az említett urnak szép műveit látja, bizonyodva fogja találni állításunkat, 's őt velünk együtt méltán ajánlandja Budapesten mind azoknak, kik munkáját szép írás tanításra és ama gyönyörű czimzáblák festetésére használni kívánják. Lakik Tauber ur a' váczai utzában Gabler házában.

VIII. M U Z S I K A.

Taborsky Quartettjainak harmadika Pesten Dec. 1-jén még számosabb hallgatók előtt, mint multkor ment végbe. Előadott 1) Haydn 76-dik munkájának 1-ső quartettja, G dur. 2) Mozart 4-dik quartett-munkája A dur. — 3) Onslow 38-dik munkája, vagy is 15-dik, ugy nevezett lövés-quintettje C moll. — Bár az első két classicai műnek csendes menetele andalító ábrándozásig várászlá is vissza a' figyelmes hallgatót a' hajdankor remek szerzőjeinek világába, de az utóbbi felséges quintett, melly ellentállhatlan hűvvel ragadta 's tüzelé-fel az embert újabb koszorús szerzőjének dicsőítésére, alkalmasint a' mai mulatságnak koronája maradt.

IX. VISELETI DIVAT.

V-dik divatkép a' Honművész mellé. — Menyegzői magyar öltözet. — A' menyasszony fehér atlaszból uszó atlas ruhát, veres bársonból fűző vállat, francia petinetből kötényt, fehér hosszú kesztyűt: — a' vőlegény bárson vagy posztóból fehér mentét, veres dolmányt 's nadrágot visel. Mind kettőnek öltözete arannyal gazdagon megrakva. (Kostyál és Mindseuty pesti polg. szabómesterek közleményök szerint.)

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomat. Trattner-Károlyi urak utzája 612.